

Undervisningsplan for tysk

Formålet med undervisningen

Sprog anses som redskab til at forstå en anden kultur og en anden måde at tænke og føle på. Sprogundervisningen skal understøtte og åbne for en positiv holdning over for andre kulturer og en anden måde at se verden på. At lære et fremmedsprog kræver, at eleverne øver sig i at lytte, ikke kun til de egentlige ord, men også til det "usagte" som ligger i tonefald og gestik.

Formålet med tyskundervisningen er, at eleverne tilegner sig kundskaber og færdigheder, således de kan udtrykke sig mundtligt og skriftligt på tysk.

Eleverne skal opleve den dimension i sproget, som går ud over sprogets funktion som informationsformidling. Viden om kulturelle og samfundsmæssige forhold skal indgå i undervisningen. Igennem sammenligning mellem tysk og dansk skal forståelsen for både modersmålet og fremmedsproget styrkes, og evnen til at iagttage sproglige fænomener og deres betydning skal skærpes. Faget skal indgå i et tværfagligt samarbejde med f.eks. dansk og historie for at styrkeelevernes forståelse for de grammatiske strukturer og de historiske sammenhænge.

Fagets kompetenceområder og slutmål

Kompetenceområder	Slutmål
Mundtlig tysk (MT)	Eleven kan deltage i længere, spontane samtaler og argumentere for egne synspunkter på tysk, og omfatter færdigheds- og vidensmål for lytning, samtale, præsentation, sprogligt fokus.
Skriftlig tysk (ST)	Eleven kan forstå og skrive længere, sammenhængende tekster med forskellige formål på tysk, og omfatter færdigheds- og vidensmål for læsning, skrivning, tekst og medier samt sprogligt fokus.
Kultur og samfund (KS)	Eleven kan agere selvstændigt i internationale kulturmøder på baggrund af forståelse af kulturelle og samfundsmæssige forhold, og omfatter færdigheds- og vidensmål for kulturforståelse, kulturmøder og tysk som adgang til verden.

Fagets udvikling

På Byens Steinerskole undervises der i tysk og engelsk fra 1. klasse. Undervisningen i engelsk og tysk gives på 4-6 ugentlige sprogtimer. Det er væsentligt for undervisningen på skolen, at den tager udgangspunkt i det talte ord. Derigennem får eleverne på de mindste klassetrin en oplevelse af sprogets egen karakter og dets særlige iboende kræfter og kvaliteter. De forskellige sprog har udviklet varierende måder at udtrykke sig på og dermed også en varierende oplevelse af virkeligheden. Dette udvikler elevens evne til at forstå i almen forstand og skaber en fornemmelse for en anden kultur og for de sociale kræfter, som denne bærer med sig. Undervisningen skal give eleverne indsigt i tysktalende landes kultur-, historie- og samfundsforhold. Dette styrker deres internationale forståelse og forståelse af egen kultur.

I de yngste klasser arbejdes der med intonation, rytme, klang og lyde fra det fremmede sprog. Det intellektuelle stof er i første omgang underordnet, men der lægges megen vægt på en gemyts- og følelsesmæssig oplevelse af sproget. Dette opnås i høj grad igennem leg og bevægelse og de mange muligheder og variationer, der ligger i vers, remser, sange, lege, dynamik, temposkift osv. Eleverne befinder sig på et alderstrin, hvor efterligning er grundlag for megen læring. Der skrives og læses ikke i sprogtimerne i 1.- og 2. klasse.

Efter 3. klasse bliver det individuelle mundtlige arbejde en større del af undervisningen. De elementære læse-, skrive- og stavefærdigheder påbegyndes og bevidstgøres langsomt igennem tekster, som eleverne til dels kender på forhånd. Den håndskrevne tekst suppleres nu langsomt med trykte tekster. En vigtig pædagogisk målsætning er, at nyt læsestof først præsenteres af læreren igennem fortælling af indhold og oplæsning før eleverne går i gang med at bearbejde stoffet. Der lægges endnu ikke stor vægt på oversættelse af læsestoffet, men en generel forståelse af indholdet. Det er vigtigt at eleverne oplever en fremgang i sprogindlæringen, hvilket bl.a. sker ved at skabe gode rytmiske arbejdsvaner. Der skal være tillid og respekt i undervisningen, så alle tør eksperimentere med sproget.

I 7.- til 9- klasse styrkes den daglige brug af sproget, både det talte og det hørte. Litteraturen udvides i takt med elevens udviklingstrin og parallelt med skolens læreplan, så fortællestoffet også drages ind som temaer i sprogundervisningen. Der sættes fokus på bestemte forfattere hentet fra sprogkredsens litteratur. Det talte sprog øves stadig igennem recitation og samtale. I disse år får grammatikken en mere logisk begrundet forklaring og øves igennem skriftlige øvelser fra en trykt grammatikbog. Et vigtigt arbejde i det skriftlige er omstillingen fra genfortælling til mere selvstændige tyske stile. Læreren må bruge megen tid i klassen på at forberede et tema, så eleverne har de nødvendige gloser og udtryk, men det er vigtigt, at de selv udtrykker sig frit og tør skrive løs uden frygt for evt. fejl. Der stilles dog krav til deres grammatiske bevidsthed.

De gældende årsplaner for året supplerer undervisningsplanerne.

Indhold og fokus Klassetrin: 1. til 9. klasse	Kompetence områder	Delmål
<p>1.klasse Emner er den nære og genkendelige omgivelse, som f.eks. klasseværelset, farver, tal, ugedagene, måneder, tøj, kropsdele, dagens aktiviteter, familie og kammerater. Digte, rim og remser, tyske finger – og børnelege og tyske folkesange bruges til at styrkesprogforståelsen og til at øve sproglige vendinger. Dertil kommer enkle samtaler i faste spørge- og svareformer og øvelser til at reagere på nemme opfordringer. Klassen taler mest i kor, men børnene skal øve sig også enkeltvis. Der kan fortælles Grimms eventyr.</p> <p>2.klasse Emnerne bliver udvidet til f.eks. natur, planter og dyr, mere om familien, venner, indkøb. Nye børnelege bliver introduceret, hvor evnen til at sige noget alene foran klassen bliver styrket. Der fortsættes med alderssvarende digte, rim og remser, folkesange og fortællinger. Enkle sætningsstrukturer og samtaler skal øves, arbejdet med spørge- og svareformer fortsættes. Der kan fortælles fabler. De små tal, ugedage og årstider øves.</p> <p>3.klasse Der øves lidt længere digte, danse evt. et lille skuespil. Det skal øves mere, at eleverne siger noget alene. Ordforrådet bliver udvidet til håndværk, skolevej, transportformer, omgivelserne i byen og på landet. Klassen øver enkle bøjningsformer (verber) og ordklasser. Singularis og pluralis af navneord skal øves. Det skriftlige arbejde påbegyndes i det små. Der arbejdes i hæfter. Mindre vers og sange skrives ned og illustreres med farverige tegninger. De fremmede bogstaver fra tysk indlæres – umlaut ved vokalerne a, o, u, og forskellen mellem v og w.</p> <p>Her trænes kompetencerne MT, KS.</p>	<p>Mundtlig tysk (MT)</p> <p>Skriftlig tysk (ST)</p> <p>Kultur og samfund (KS)</p>	<p>Færdigheds-og vidensmål: Undervisningen giver eleven mulighed for at:</p> <ul style="list-style-type: none">- Kunne beherske et ordforråd som omfatter ordgrupper fra dagligdagen- kunne sige enkle ting om sig selv og kan stille andre elever enkle spørgsmål- kunne de vers og digte, læreren præsenterer klassen for, udenad. <p>Færdigheds-og vidensmål: <i>Undervisningen giver eleven mulighed for at:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Der arbejdes ikke skriftligt i faget endnu. <p>Færdigheds-og vidensmål: <i>Undervisningen giver eleven mulighed for at:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Stifte bekendtskab med den tyske kulturskat igennem fortællinger.

<p>4.klasse På dette klassetrin bliver undervisningen udvidet med læseøvelser og skriftlig tysk. Det skriftlige arbejde udvides til små selvstændige tekster. Eleverne øver sig med at skrive noget, de allerede kender fra den mundtlige undervisning. Det skrevne læses op i klassen, først i kor og senere enkeltvist. Sprogundervisningens rytmiske del (med digte, sange, rim og remse) fortsætter, den tager bare mindre tid i undervisningstimen. Den grammatik (bestemte/ubestemte navneordsformer), eleverne har gennemgået i danskundervisningen i 3. klasse bliver gjort bevidst på tysk i 4.klasse. Eleverne skal begynde at arbejde mere bevidste med gloser.</p> <p>5.klasse Hver lektion i 5. og 6. klasse er opdelt i 3 dele; en mundtlig del med samtaler og sproglege, en lytteforståelsesdel med mundtlige fortællinger og læseopgaver. I alle klasser begynder timen med en recitation af et tysk digt passende til klassetrinnet og undervisningsemnet.</p> <p>Læsetekster som Baron von Münchhausen bliver introduceret. Eleverne lærer at finde svaret på stillede skriftlige spørgsmål i teksterne. Grammatisk beskæftiger klassen sig med udsagnsordets bøjninger i nutid og datid, samt bøjning af "at have" og "at blive". Der arbejdes med kasus og forholdsord. Fortrykt øvehæfte anvendes f.eks. "Gut Gemacht". Digte, vers og sange er stadigvæk en del af undervisningen. Der fortsættes med sproglege, ordleg og små dialoger i undervisningen, herunder ordsprog samt lytteøvelser og tegnediktater.</p> <p>6.klasse Man begynder at arbejde med skriftlige oversættelser. Nu bliver der systematisk opøvet et ordforråd til forskellige hverdagsemner, som f.eks. møbler/lejlighed/hus, fritidsinteresser, indkøb og andre gloser fra dagligdagen. Sprogøvelser, dialoger og diktater bliver udvidet. Grammatisk bliver 5. klasses grammatik gentaget. Der arbejdes med uregelmæssige bøjninger i nutid, datid og modalverber.</p>	<p>Mundtlig tysk (MT)</p> <p>Skriftlig tysk (ST)</p> <p>Kultur og samfund (KS)</p>	<p>Færdigheds-og vidensmål: Undervisningen giver eleven mulighed for at:</p> <ul style="list-style-type: none">- kunne udtale tysk tydeligt.- forstå mundtligt sammenhængende sætninger om et kendt område- kunne slå ord op selvstændigt og kan selvstændigt danne sætninger mundtligt- kende de vigtigste udsagnsordsbøjninger og modalverber.- kunne anvende bøjninger rigtigt i enkle sætninger og grammatikøvelser.- kende sammenhæng imellem lyde og stavning og anvender deres viden korrekt.- beherske nu mindst 10 spørgsmål på tysk, som de kan stille til en anden person <p>Færdigheds-og vidensmål: Undervisningen giver eleven mulighed for at:</p> <ul style="list-style-type: none">- kunne slå ord op selvstændigt og kan selvstændigt danne sætninger skriftligt- kende de vigtigste udsagnsordsbøjninger og modalverber.- kunne anvende bøjninger rigtigt i enkle sætninger og grammatikøvelser.- kende sammenhæng imellem lyde og stavning og anvender deres viden korrekt.- kunne forstå og oversætte alderssvarende læsetekster. <p>Færdigheds-og vidensmål: Undervisningen giver eleven mulighed for at:</p> <ul style="list-style-type: none">- udvide sit kendskab til den tyske kultur.
--	---	---

<p>De tyske forbundslande/ den tyske geografi gennemgås. Der lægges større vægt på forståelsen af læste tekster som <i>Till Eulenspiegel</i> historier og hæfter fra læseserier som. "Eselsohr".</p> <p>Her trænes kompetencerne MT, ST, KS.</p>		
<p>7.klasse</p> <p>Hver lektion i 7. til 9. klasse er opdelt i 3 dele; en mundtlig del med samtaler og sproglege, en lytteforståelsesdel med mundtlige fortællinger og læseopgaver. I alle klasser begynder timen med en recitation af et tysk digt passende til klassetrinnet og undervisningsemnet.</p> <p>Grammatikken bliver repeteret og fordybet. Som nyt grammatisk emne behandles kasus og forholdsord.</p> <p>Ordforrådet bliver fordybet og udvidet især med tillægsord og komparativ. Skriftligt øver eleverne at kunne formulere sig mere frit. Læsetekster er alderssvarende, men må nu gerne indeholde flere ukendte ord. Eleverne skal lære at forstå meningen med en tekst, selv om de ikke forstår alle ord. Der bliver fortalt mere på tysk, og igen er opgaven at forstå hovedindhold i det fortalte uden at kunne forstå hvert eneste ord.</p> <p>Eleverne øver selv at udtrykke sig mundtligt mere spontant på uvante spørgsmål/situationer,</p> <p>Der kan behandles forskellige kulturelle emner som f.eks. fester og traditioner, en tysk elevs dagligdag, det tyske skolesystem.</p> <p>8.klasse</p> <p>Grammatikken bliver øvet efter behov. Eventuelt arbejdes der med, om førnuttid dannes med; at være eller at have. Undervisningen fortsætter på samme måde som i 7.klasse. Læseteksterne og det fortalte tysk bliver mere krævende. Samtaler øves og de mundtlige opgaver giver mere plads til at den enkelte elev har mulighed for at improvisere og afprøve formuleringer. Skriftligt bliver opgaverne også "friere". De første tyske stile skrives.</p>	<p>Mundtlig tysk (MT)</p>	<p>Færdighedsmål: <i>Undervisningen giver eleven mulighed for at:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - kunne udtale tysk korrekt. - kunne anvende kasus i grammatikøvelser og har kendskab til sætningsopbygning - Kunne forstå hovedindhold i en alderssvarende mundtlig fortælling uden at skulle kunne alle gloser - Kunne samtale om kendte emner. - kunne improvisere i mundtligt ukendte, dog stadigvæk overskuelige situationer - kunne udbygge deres fornemmelse for sproget således, at de er blevet endnu mere sikre i hvad der lyder rigtigt eller forkert på tysk - Kunne samtale om kendte emner. - Kunne improvisere en samtale i en overskuelige ramme om et ukendt emne. - Kunne forstå det væsentlige i mundtlige fortællinger indenfor kendte og ukendte emner. - fremlægge et forberedt stofområde alene eller i samarbejde med andre - redegøre med rimelig præcision, lethed og spontanitet for egne erfaringer, følelser, holdninger og viden i forbindelse med samtaler og debatter. <p>Vidensmål: <i>Undervisningen giver eleven mulighed for at:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - have et aktivt ordforråd, som omfatter det daglige liv. - have viden om hovedindhold samt mere specifikke oplysninger i et fortalt stof om emner af personlig, kulturel og samfundsmæssig relevans

<p>Der skrives de første referater som forberedelse til stilskrivning i 9.klasse. <u>Tyske film</u> vises, som. "Die Welle" af Dennis Gansel eller som De andres liv" af Florian H. von Donnersmark eller som "To minutters stilhed" af Lars Kraume. Historiske emner i sammenhæng med filmene bliver behandlet.</p> <p>9.klasse</p> <p>Der lægges vægt på opsamling af de grundlæggende mundtlige og skriftlige tyskkundskaber, som eleverne har opøvet igennem hele underskolen. På dette alderstrin er det vigtigt at gentage grundprincipperne i grammatik. Der lægges hovedsageligt vægt på en forståelse af syntaxen, dvs. relationerne af de forskellige sætningsled til hinanden. Desuden arbejdes der med ordklasser og deres bøjninger, især med verb-bøjningerne i alle indikativ-aktiv tider. Det er vigtigt, at eleven opnår en overblik over sprogets regelsystem, som kan styrke sikkerheden i både mundtlig og skriftlig brug.</p> <p>I arbejdet med teksterne lægges der op til en grundforståelse af enkle litterære tekster. Især arbejdet med glosser og ordforråd står i midtpunktet. Moderne tyske forfattere læses f.eks. uddrag af "Das Idealpaar" af Leonhard Thoma. Det er vigtigt, at eleverne opbygger deres egen ordforråd og øver at besvare spørgsmål til teksterne. Her går vejen fra at kunne give korte svar til at kunne genfortælle enkle, kortere handlingsforløb, delvis at lave en kort billedbeskrivelse på tysk.</p> <p>Desuden skal der arbejdes med en generel forståelse af tysk kultur, samfund og historie i tekst og film. For at træne lytteforståelse bliver der jævnlige fortalt om aktuelle og samfundsmæssigt relevante emner som f.eks. nynazisme, ligestilling i Tyskland og det tyske skolesystem, følgevirkninger på det tyske samfund som følge af krigen i Ukraine mm.</p> <p>Arbejdsformerne er tavle-undervisning, gruppearbejde og individuelt arbejde, såvel som oplæsning og enkle elevoplæg på tysk.</p> <p>Her trænes kompetencerne MT, ST, KS.</p>	<p>Skriftlig tysk (ST)</p>	<ul style="list-style-type: none">- kende til korrekt sætningsopbygning- Viden om de regelmæssige/uregelmæssige bøjninger igennem tiderne- Kunne gøre brug af synonymer og omformuleringer. <p>Færdigheds mål: <i>Undervisningen giver eleverne mulighed for at:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Kunne skrive et grundlæggende grammatisk korrekt tysk,- kende til korrekt sætningsopbygning og anvende retskrivning og tegnsætning præcist- kunne forstå hovedindhold i en alderssvarende læsetekst uden at skulle kunne alle gloser- kunne udtrykke sig forståeligt og sammenhængende skriftligt og kan overføre udsagnsordsbøjninger til deres skriftlige opgaver.- Kunne anvende kasus i grammatikøvelser og har kendskab til sætningsopbygning- kunne skrive en sammenhængende tekst eller historie på tysk.- kunne forstå det væsentlige i en læsetekst indenfor kendte og ukendte emner.- Kunne anvende et tilstrækkeligt og forholdsvist præcis ordforråd indenfor kendte emneområder og benytte idiomatiske vendinger i skrift- Kunne udtrykke sig skriftligt med rimelig præcision og i et sammenhængende sprog tilpasset udvalgte genrer og situationer og afpasse en skreven tekst i forhold til modtageren- være bevidst om egne tysksproglige styrker og svagheder og arbejde med disse.- Udnytte medierne, herunder de elektroniske medier, i forbindelse med informationssøgning, skriftlige afleveringer og hjemmearbejde. <p>Videns mål: <i>Undervisningen giver eleverne mulighed for:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- viden om kernegrammatiske områder, såsom ordklasser, ordstilling, verbernes former og funktioner- basisviden om gængse teksters opbygning og benytte denne ved formulering af egne tekster- viden om virkemidler indenfor retorik og argumentation
---	-----------------------------------	--

	Kultur og samfund (KS)	<ul style="list-style-type: none">- Viden om hjælpemidler til at læse tekster herunder at anvende ordbøger (både i trykt form og elektronisk), grammatiske oversigter og bruge stavetekontrol hensigtsmæssigt.- Viden om tekstskabeloner og modeller- Viden om notatteknikker <p>Færdigheds mål: <i>Undervisningen giver eleverne mulighed for at:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Kunne sammenholde eksempler fra tysk kultur med den danske kultur- Kunne forstå og referere indholdet af tekster indenfor forskellige genrer om en række forskellige emner,- anvende viden fra tekster og andre medietyper om dagligliv, levevilkår, værdier og normer hos befolkningsgrupper i tysktalende lande- anvende tysk som internationalt kommunikationsmiddel- sammenligne egen og andres kulturer og anvende viden om ligheder og forskelle mellem tysk og andre sprog <p>Videns mål: <i>Undervisningen giver eleverne mulighed for at:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Få viden om tyske historiske forhold og samfundsmæssigt aktuelle spørgsmål.- få basisviden om værdier i tysktalende lande med baggrund i arbejdet med skønlitteratur, sagprosa, musiktekster, blade, film, tv og internettet- Få viden om varianter af tysk på verdensplan og samspil mellem forskellige kulturer og samfund.
--	-------------------------------	---